

دشمن در جنوب، قبضه‌های یک آتشبار (۶ قبضه) را به صورت هلالی و نصف آتشبار را (۳ آتشبار) به صورت مثلثی آرایش می‌دهد. توضیح اینکه: در جنوب، هر گردان توپخانه حدود یک کیلومتر زمین اشغال می‌نماید.

ج) استعداد

کمبود نیرویی که در وضعیت فعلی، دشمن دچار آن شده است و در تمامی رسته‌های ارتش عراق مشهود می‌باشد، به رسته توپخانه نیز سرایت نموده و دشمن را مجبور نموده است که در بعضی از گردان‌ها استعداد توانی خود را کاهش داده (مثلاً از ۱۰ نفر به ۸ نفر) که طبیعتاً در سرعت عمل گردان‌ها تأثیر خواهد گذاشت.

د) استعداد تجهیزاتی

هر آتشبار توپخانه دارای ۶ قبضه توپ می‌باشد.
هر آتشبار کاتیوشا دارای ۶ قبضه کاتیوشا می‌باشد.
هر دسته خمپاره دارای ۴ قبضه خمپاره می‌باشد.

ه) آموزش

آموزش سربازان رسته توپخانه حدود ۳ ماه می‌باشد. آموزش افسران رسته توپخانه در قیل از جنگ ۶ ماه بوده که در وضعیت فعلی به ۴ ماه کاهش یافته است.

و) متفرقه

- گروهان خمپاره لشکرها دارای خمپاره ۱۲۰ م.م ساخت شوروی می‌باشد. خمپاره ۱۲۰ م.م حدود ۴/۵ کیلومتر برد دارد و در حدود ۱ کیلومتری خط مقدم مستقر می‌شود.
- یگان‌های نیرو مخصوص عراق دارای خمپاره ۱۲۰ م.م ساخت فرانسه می‌باشد که حدود ۱۲ کیلومتر برد دارد و در حدود ۲ کیلومتری خط مقدم استقرار می‌یابد.
- یگان‌های پیاده (تیپ‌ها) دارای یک گروهان خمپاره انداز ۱۰۰ م.م می‌باشند که هر گروهان دارای ۴ قبضه خمپاره ۱۰۰ م.م ساخت چین و رومانی می‌باشد که این خمپاره‌ها حدود ۵ کیلومتری برد دارد و در حدود ۵۰۰ متری خط مقدم استقرار می‌یابد.
- در حال حاضر ارتش عراق مهمات توپ‌های ۱۳۰ م.م و ۱۲۲ م.م و ۱۰۰ م.م و همچنین مهمات خمپاره را می‌سازد؛ ولی در مصرف مهمات توپ‌های اتریشی و فرانسوی به علت اینکه خود قادر به ساختن آنها نمی‌باشد، محدودیت دارد.

- دشمن بعضی صهیونیستی به لحاظ اهمیتی که به رسته توپخانه می‌دهد، روی مسایل این رسته؛ اعم از تجهیزات و پرسنل جایگزین سریع تجهیزات انهدامی توجه خاص دارد و بدین جهت تقریباً گردان‌های توپخانه دشمن همیشه دارای استعدادی مناسب جهت رزم می‌باشند و چنانچه در حین عملیات، یگان‌های توپخانه دشمن دچار تلفات قابل توجهی گردند، که دشمن را مجبور به خارج نمودن آن یگان از منطقه درگیری نماید، یگان‌های انهدام شده در مدت زمان بسیار کوتاه بازسازی گردیده، مجدداً به منطقه عملیاتی اعزام گردد و چنانچه دشمن در حین عملیات فرصت کافی جهت بازسازی گردان توپخانه منهدم شده نداشته باشد، یگان منهدم شده را، که استعداد خود را در حدود ۷۰٪ از دست داده باشد و مثلاً فقط دارای ۳ قبضه توپخانه باشد، به مناطق پدافندی دیگر منتقل نموده و گردان کامل را به منطقه درگیری اعزام می‌نماید و بدین وسیله گردان منهدم شده را در خط پدافندی بازسازی خواهد نمود. در زیر مختصری از وضعیت توپخانه ارتش عراق در ارتباط با نوع استفاده عراق از توپ‌ها و برد توپخانه و دیگر مسائل ذکر گردیده است.

الف) ترکیب

- هر لشکر پیاده در ارتش عراق دارای ۴ گردان توپخانه ۱۳۰ م.م، ۱۲۲ م.م، ۱۵۲ م.م، ۱۰۵ م.م، و ۱ گروهان خمپاره، ۱ گروهان ردیاب (استمکان) ۱ گروهان کاتیوشا و از سال ۱۹۸۳ ۱ گروهان مینی کاتیوشا ۱۰۷ م.م چینی به سازمان توپخانه لشکری اضافه گردیده است.
- هر لشکر زرهی در ارتش عراق دارای ۴ گردان توپخانه خودکشی ۱۲۲ م.م، ۱۵۲ م.م، ۱۳۰ م.م ضد آتشبار می‌باشد.
- هر گردان کاتیوشا دارای ۳ آتشبار می‌باشد.
- هر گروهان خمپاره دارای ۳ دسته می‌باشد.

ب) گسترش

در منطقه جنوب به لحاظ حساسیت مناطق درگیری، دشمن آرایش یگان‌های توپخانه خود را به صورت زیر گسترش داده است.
دشمن در بعضی مناطق، ۲ آتشبار در جلو و یک آتشبار در عقب گسترش داده و در بعضی مناطق ۲ آتشبار در عقب و ۱ آتشبار در جلو تعبیه نموده است.

- بیشترین توپ‌هایی که در ارتش عراق مورد استفاده قرار می‌گیرد، از نوع توپ ۱۲۲ م.م و ۱۳۰ م.م می‌باشد.

- برد توپ‌های مورد استفاده عراق به شرح ذیل می‌باشد:

۱. توپ ۱۳۰ م.م در حدود ۲۷ کیلومتر برد دارد که دشمن، توپ مذکور را حدود ۷ الی ۸ کیلومتری خط مقدم مستقر می‌نماید و جهت اجرای آتش روی قرارگاه‌ها و ستون‌کشی‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد.
۲. توپ ۱۵۵ م.م اتریشی در حدود ۴۵ کیلومتر برد دارد و در حدود ۱۰ کیلومتری خط مقدم استقرار می‌یابد و جهت اجرای آتش روی قرارگاه‌های لشکر و نیروهای عقبه مورد استفاده قرار می‌گیرد.
۳. توپ ۱۰۰ م.م در حدود ۱۸ کیلومتر برد دارد و در حدود ۴ الی ۵ کیلومتری خط مقدم استقرار می‌یابد و جهت اجرای آتش روی تجمعات نیروی مورد استفاده قرار می‌گیرد.
۴. توپ ۱۵۲ م.م خودکشی در حدود ۲۰ کیلومتر برد دارد و در حدود ۵ الی ۶ کیلومتری خط مقدم استقرار می‌یابد و جهت اجرای آتش تهیه و در هنگام پاتک‌ها و انجام عملیات‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد.
۵. توپ ۱۲۲ م.م در حدود ۱۴ کیلومتر برد دارد و در حدود ۲ کیلومتری خط مقدم استقرار می‌یابد و جهت اجرای آتش روی خطوط مقدم مورد استفاده قرار می‌دهند.

- جهت تأمین گردان‌های توپخانه از حیث مهمات، در مناطق جبهه حدود ۱۰ الی ۱۲ کیلومتری محل استقرار گردان‌های توپخانه ماشین‌های پر از مهمات به صورت آماده حاضر می‌باشند و به محض اطلاع در جهت رفع کمبود مهمات گردان‌های توپخانه اقدام می‌نماید که از زمان اطلاع تا رسیدن ماشین‌ها به گردان‌ها حدود یک ساعت طول می‌کشد و فرمانده توپخانه به محض اینکه زاغه موجود در محل گردان به نصف یا کمتر از نصف رسید، درخواست مهمات می‌نماید.

- در زمان پدافند هر قبضه روزانه ۳ الی ۴ گلوله سهمیه شلیک دارد؛ ولی در هنگام عملیات محدودیتی از لحاظ شلیک وجود ندارد.

- توپ‌هایی که در حال حاضر در ارتش عراق موجود است عبارتند از:

توپ ۱۲۲ م.م ساخت شوروی، عراقی، بلغارستانی؛

توپ ۱۰۵ م.م ساخت ایتالیا؛

توپ ۱۵۲ م.م ساخت چین (خودکشی)؛

توپ ۱۳۰ م.م ساخت شوروی، چین؛

توپ ۱۰۰ م.م ساخت شوروی، رومانی؛

توپ ۱۵۲ م.م ساخت فرانسه (خودکشی)؛

توپ ۱۸۰ م.م ساخت شوروی جهت سپاه گارد؛ و

توپ ۱۵۵ م.م اتریشی جهت سپاه گارد.

آتشبارهای سبک در ساعت ۱۰:۰۰ مورخه ۱۳۶۴/۶/۲۰ منعقد گردید.

شرکت کنندگان

سرلشکر ستاد شوکت احمد عطا فرمانده سپاه هفتم

سرتیپ توپخانه صحرائی: نوری همدادی فرمانده توپخانه سپاه هفتم رییس جلسه

سرهنگ توپخانه صحرائی: حازم ابراهیم ناجی جانشین فرمانده توپخانه لشکر ۱۵

سرهنگ توپخانه صحرائی: شاکر شکر محی الدین جانشین فرمانده توپخانه سپاه ل ۲۶

سرهنگ توپخانه صحرائی: احمد محمد ذالنون فرمانده گردان ۵ ردیاب

سرهنگ توپخانه صحرائی: عبدالهادی جاسم رضا // //

۶۷۷ توپخانه صحرائی

// // // // مقصد مصطفی نوری // // // // ۷۶ // // //

سرهنگ ۲ ریاض عبدالخالق سلمان // // // // ۶۷۰ توپخانه صحرائی

// // // // مؤید شاکر عمران // // // // ۸۶ // // //

// // // // عبدالرحمن طه احمد // // // // ۶۲۳ // // //

سرگرد صحرائی: عبدالخلیل ترکی حمادی // // // // ۶۹۵ // // //

// // // // علا حمزه حسین جانشین // // // // ۱۳۷ // // //

ستوان یکم // مسیر صالح طاهر // // // // آتشبار ۱۸ سبک

// // // // عبدالمنعم مصلح عاصح // // // // ۶۷۹ آتشبار سبک

// // // // محمد حسین هادی // // // // ۶۸۸ // // //

سرهنگ // محمد ابراهیم موسی افسر رکن یکم دبیرکل جلسه

جناب فرمانده توپخانه با خوش آمدگویی به حاضرین و تشکر از جناب فرمانده سپاه از طرف خود و حضار که علی رغم داشتن مشغله و مسئولیت های فراوان شخصاً در جلسه حاضر شده است، از وی خواهش نمود که با رهنمودهای ارزنده خود حاضرین را مستفیض فرماید.

فرمانده سپاه ضمن تشکر از فرمانده توپخانه به خاطر خوش آمدگویی از شرکت در این جلسه و ملاقات با افسران توپخانه سپاه و آشنا شدن با مشکلات آنها از نزدیک، ابراز خوشنودی کرد و فرمود: به علت کمی وقت و دیدارهای

۶. توپ ۱۵۲ م.م در حدود ۱۷ الی ۱۸ کیلومتر برد دارد و در حدود ۳ الی ۴ کیلومتری خط مقدم استقرار می یابد و جهت اجرای آتش روی خطوط دوم مورد استفاده قرار می گیرد.

- درجه فرمانده مدیریت توپخانه، سرلشکر می باشد که سازماناً باید سپهبد باشد.

- درجه فرمانده توپخانه لشکری، سرتیپ می باشد که سازماناً باید سرلشکر باشد.

- درجه فرمانده توپخانه گردان، سرهنگ می باشد که سازماناً باید سرتیپ باشد.

- درجه فرمانده آتشبار، سرگرد می باشد که سازماناً باید سرهنگ باشد.»

- در صورت جلسه فرماندهان عراقی نیز آمده است:

«بسمه تعالی

به کلی سرتی

قرارگاه توپخانه صحرائی لشکر ۲۶ پیاده عملیات

شماره/ح/ ۲۱۹۷/۱۸

تاریخ/ ۱۹۸۵/۹/۲۶

برابر با/ ۱۳۶۴/۴

به: آتشبار ۶۸۸ سبک

موضوع: صورتجلسه فرماندهان توپخانه

نامه توپخانه صحرائی سپاه هفتم به کلی سری شماره ح/ ۲۲۵۸/۹/ مورخه ۱۳۶۴/۶/۲۳ به پیوست یک نسخه از صورتجلسه فرماندهان توپخانه لشکرها، گردان ها و آتشبارهای سبک که در ساعت ۱۰:۰۰ مورخه ۱۳۶۴/۶/۲۰ با شرکت جناب فرمانده سپاه منعقد گردیده، ارسال می گردد.

خواهشمند است ضمن ملاحظه مفاد آن، اقدامات لازم در آن مورد اتخاذ نمایید.

ضمیمه ها

پیوست (الف) روش درخواست آتش پدافندی

سرهنگ شاکر شکر محی الدین

از طرف/ ف توپخانه صحرائی ل ۲۶ ب

جلسه فرماندهان توپخانه های لشکری گردان ها و

آتش بر روی هدف، معلوم گشت که آن قادر به اجرای آتش در زمان استاندارد و تعیین شده نبود و نتوانست هدف را به طور خوب و مطلوب مورد اصابت قرار دهد؛ بنابراین، تأکید می‌نماییم که منظور از اجرای آتش، شلیک خوب گلوله‌ها در زمان استاندارد بر روی هدف است. عذر و بهانه از کسی که مأموریتی به آن محول می‌گردد، پذیرفته نیست و افسر توپخانه موظف است از قبل به دقت با جزئیات فنی وسایل خود به منظور دستیابی به نتیجه خوب آشنا باشد. ضمناً ایشان به خصوصیات منطقه اشاره و تأکید کرد: که باید سرعت عمل با دقت توأم باشد زیرا این منطقه به علت وجود شط العرب که یک مانع اصلی آبی است، برای عبور از هر نقطه آن مناسب بوده و دارای برتری ویژه‌ای بر هر منطقه دیگر می‌باشد؛ بنابراین، احتمال دارد دشمن [ایرانی] برای استفاده از آن نقاط، رود را پشت سر بگذارد و چنانچه توپخانه قادر نباشد در زمان مطلوب بر آن نقاط اجرای آتش نماید، این توپخانه بدون استفاده محسوب می‌شود؛ لذا عدم وجود زمین ممنوعه میان یگان‌های خودی و نیروهای دشمن به سبب تنگی مانع آبی اهمیت زیادی دارد و هر اشتباه، تأثیرات منفی بر مواضع یگان‌های خودی به‌ویژه اگر آتش نجات اجرا نکرده، بر جا می‌گذارد؛ بنابراین، برای رسیدن به چنین هدفی لازم است به آموزش مستمر و احساس مسؤولیت و پیروی از بهترین روش‌های فنی و تکنولوژی توجه نموده، دستگاه‌ها و تجهیزات فنی مخصوص توپخانه را (از نقشه و خط‌کش گرفته تا کامپیوتر و توپ) با کمال دقت و ظرافت به کار گرفت. به قول ضرب‌المثل معروف: «وسیله ظرف هنرمند است، نه بیل کشاورز». پس اگر دشمن به این منطقه تعرض نماید، قادر خواهد بود در مدت بسیار کوتاهی در حدود یک دقیقه خود را به مواضع ما برساند؛ لذا باید به گونه‌ای آموزش ببینیم که در همین مدت و یا کمتر از آن با دشمن مقابله نماییم و اگر ما نتوانیم خودمان را به این سطح برسانیم، باید گلوله‌های ما قادر باشد بر تجهیزات و روحیه دشمن اثرگذار بوده و در پی آن بتوانیم تک دشمن را شکست دهیم و این کار را باید فرد فرد ما برای میهن خود انجام دهیم.

بدین ترتیب، جناب فرمانده احساسات و شور همه را برانگیخت و فرمود که همه باید با استفاده از روش‌هایی که

مکرر از یگان‌های جلویی و شناسایی مداوم و کارهای دیگر، که دارای اولویت بیشتری است، ما را از این‌گونه دیدارها بازمی‌دارد. سپس جناب فرمانده، هدف از این دیدار و مسایلی که با فرماندهان تیپ‌ها و گردان‌های توپخانه سپاه طبق خط مشی جدید جهت تبادل نظر مطرح می‌شود و چگونگی آشنا شدن با مشکلات واحدهای توپخانه که از سوی فرماندهان واحدها بازگو می‌گردد و اعلام نظرهای آنان در مورد وضعیت سابق توپخانه اعلام کرد:

در شرایط رزمی باید از توپخانه به عنوان عنصر اصلی به نحو احسن و طبق معیارهای علمی جدید برای فیصله دادن به نبرد در کلیه مراحل استفاده نمود. ایشان به نقش فعال آن در انهدام دشمن و گرفتن دور تک در نبردهایی که در منطقه سپاه پنجم روشن است، اشاره کرد و از اینکه به توپخانه به عنوان یک اصل به آن تکیه شده، تمجید و تجلیل به عمل آورد و آن را ستون مهمی در عملیات پدافندی و به موفقیت رساندن عملیات‌های تعرضی شمرد؛ همچنین بر ضرورت استفاده احسن از آن، طبق معیارهای علمی جدید تأکید نمود و اضافه کرد: توپخانه مانند هر سلاح دیگری است که اگر خدمه آن از خود دلسوزی نشان ندهند و یا از روش‌های خوب پیروی نمایند، به پاره‌آهنی مبدل می‌گردد که به درد هیچ کاری نمی‌خورد و چه بسا تأثیرات منفی بر یگان‌های خودی داشته باشد.

افسر خوب توپخانه با تلاش و احساس مسؤولیت معلوم می‌گردد، نه با تظاهر به نظامیگری ای که ما روزانه شاهد آن هستیم؛ بدین ترتیب، نتایج آن غیر معمولی و فوق‌العاده تحقق می‌پذیرد و بدون شک این مسأله به واحد مربوطه و شخص فرمانده برمی‌گردد و هر فعالیت توپخانه که خارج از چهارچوب مطلوب انجام گیرد، بیانگر بی‌تعهدی فرمانده توپخانه می‌باشد. ایشان از اینکه توپخانه سپاه علی‌رغم تلاش‌های بی‌وقفه و فراوان به سطح مطلوبی نرسیده، ابراز تأسف کرد و فرمود: این مسأله در دیدارهای مکرر ما و همچنین در دیدارهای جناب رییس ستاد ارتش از دیدگاه‌ها و مواضع توپخانه در اجرای مکرر آتش روی هدفها ملموس بوده است؛ زیرا در هنگام درخواست از افسر دیده‌بان یکی از گردان‌های خوب و نمونه مبنی بر اجرای

دید ندارد؛ لذا مقتضی است واحدهای پشتیبانی ای که برای منطقه هر تیپ اجرای آتش می کنند، علاوه بر کمک مستقیم به تیپ خود باید منطقه تیپ های دیگری که در برد آنها قرار دارد (مادامی که خودشان مورد تعرض نباشند) اجرای آتش کنند و این امر مستلزم تعیین اهداف برای آتشبار از سوی افسر دیده بان و افسر موضع در جلو منطقه یگان های جانبی (با صرف نظر از سمت مرکز قوس به منظور ایجاد بیشترین آتش روی هدف مطلوب در جلوی منطقه هر تیپ) می باشد که در این صورت لازم است فرمانده آتشبار که به ضرورت، اجرای آتش خواهد کرد، مطلع و طرح های خود را به وی عرضه کند؛ در صورتی که پشتیبانی آتش برای یگان های تعیین شده کم باشد، باید فرمانده توپخانه به منظور افزایش حجم آتش برای منطقه تیپ، با استفاده از خصوصیات واحدهای توپخانه، که برای پشتیبانی تعیین شده اند، از روش هایی که این امر را تأمین کند، پیروی کرده و فراموش نکند که باید از یگان های جانبی که برای این آتشبار تعیین شده (در حالت عدم تعرض به این یگان که در کمک مستقیم است) پشتیبانی کند که بدین ترتیب، توپخانه یک انعطاف پذیری پیدا می کند.

لازم به ذکر است که فرمانده توپخانه باید توپخانه هایی را که توان اجرای آتش بیشتری دارند، محاسبه کند و فرماندهان یگان ها را به این حقیقت آگاه سازد؛ لذا بر این اساس، ما قادر خواهیم بود در طرح های مانور تجدید نظر داشته باشیم و یا درخواست افزایش توپخانه کنیم. همچنین تیپ بر اساس این اضافه حجم، محاسبات خود را انجام داده و مبتنی بر تغییر مرکز قوس و یا اجرای نور حرکت اقداماتی جهت تأمین حداکثر پشتیبانی آتش به عمل آورد. این امر مستلزم بحث و گفتگو با گردان های توپخانه و قرارگاه های لشکرهاست که این موضوع به منظور تجدیدنظر در گسترش واحدهای توپخانه و آرایش مواضع است و این بهترین روش برای اجرای پشتیبانی آتش می باشد. چنانچه لازم شد که از مرکز قوس های یکنواختی که آتش شود، باید کلیه رده ها را تا رده فرمانده گروه به آن آگاه کرده و نیز لازم است این مراکز در نزد فرماندهی معلوم و تثبیت شده باشد و زمین را علامتگذاری و مشخصات یگان هایی که احتیاج به پشتیبانی دارند، در

برای رسیدن به هدف و افزایش کارایی نیروها تا سطح مطلوب و مناسب است، از میهن و شرف امت خود حراست و نگهداری کنند.

در اینجا جناب فرمانده بر ضرورت ایجاد روابط انسانی با زیردستان در چهارچوب انضباط نظامی و اخلاق پسندیده و دور از روح برتری طلبی، که اجانب بر سنت های ما تحمیل نموده اند، تأکید کرد و گفت: شعار ما این است که همه باید افسر توجیه سیاسی باشیم و هر افسر موظف است به هر شکل ممکن روحیه افراد زیردست خود را بالا ببرد که در این صورت کمک خداوند سبحان و تعالی به یاری ما می آید. ایشان افزود که: تفاوت میان شایستگی آتشبارها و گردان هایی که در طی دیدار به آن برخورد نمودیم، ناشی از سهل انگاری و سستی در انجام مأموریت بوده و الا آتشبارهایی که از یک یگان و دارای یک شرایط می باشد، نباید با یکدیگر تفاوت داشته باشد. وی در آخر، از همه خواست با دقت و سرعت هر چه بیشتر توانایی خود را تا حد مطلوب برسانند.

سپس جناب فرمانده توپخانه ضمن تشکر از جناب فرمانده سپاه به خاطر رهنمودهای ارزنده ایشان، به وی اطمینان داد که خود و حاضرین تلاش خواهند کرد که بیانانتهای خود را به اجرا در آورند. سپس فرمانده توپخانه خط مشی جدید را، که در دستور جلسه ذکر گردیده و شامل نکات زیر می باشد، مطرح ساخت:

طرح های آتش، روش درخواست آتش پدافندی، طرح مانور، تلاش توپخانه، وضعیت پشتیبانی آتش، محاسبه حجم آتش، ردیابی و آتش ضد آتشبار، مواضع تاکتیکی، دیدگاه های در عمق و سوالات مطرح شده از سوی فرماندهان در جلسه، که اینک به شرح هر یک از آنها می پردازیم:

۱) طرح های آتش

جناب فرمانده توپخانه اظهار داشت، ایشان از طرح های آتش پدافندی که در شرایط کنونی، توپخانه لشکر ۱۵ و توپخانه لشکر ۲۶ آن را اجرا می کنند، مطلع شده و مشاهده کرده که آنها خالی از اشکال بوده و به طور دقیق و متقن تهیه شده اند؛ لیکن نقص بارزی که دارند، این است که توپخانه بر روی اهدافی که جهت اجرای آتش تعیین شده،

نیست، بلکه هر افسر دیده بان برای خود یک روش ویژه ای برای درخواست آتش دارد که با نحوه درخواست صحیح مغایر است. علت این کار به خاطر این است که افسران دیده بان در کار خود تازه کار هستند و در دوره های فشرده ای شرکت نکرده، به نحوه درخواست صحیح (که در آن واحد سرعت، دقت و حفاظت را تأمین می نماید و مدنظر جناب فرمانده سپاه نیز می باشد) آشنا نگشته اند. نحوه درخواست صحیح به دلیل کوتاه بودن دستورات آن، برای همگان قابل فهم و به کار سرعت می بخشد و دشمن نیز از ردیابی مواضع واحدهای توپخانه خودی محروم می شود؛ البته منوط به این است که همگان به نحوه درخواست آتش توپخانه که در پیوست (الف) ضمیمه این صورت جلسه می باشد و روش درخواست آتش پدافندی از سوی افسر دیده بان، که در کلیه شرایط با ذکر مثال و شرح مفصل بیان شده است، پایبند باشند؛ لذا لازم است به کلیه افسران، درجه داران و بسیجی ها فهمانده شود که جزئیات آن را موبه مو اجرا کنند و هرگز از روش دیگری پیروی نکنند. این وظیفه افسر دیده بان است که شخصاً نحوه درخواست را به وسیله تلفن و یا دستگاه منتقل نماید؛ زیرا افسر در درجه اول یک معلم است و باید به جزئیات این امور آشنایی کامل داشته باشد و ما در بازدید آینده خود این امور را بررسی خواهیم کرد.

۳) طرح مانور به وسیله تلاش توپخانه

در این رابطه، طرح ویژه مانوری، از سوی قرارگاه توپخانه به وسیله نامه این یگان به شماره ۲۷۷ مورخه ۱۳۶۴/۵/۹ صادر شده و راهکارهای احتمالی عبور واحدهای آتش در رده لشکر و تیپ که مأمور اجرای مانور هستند، ذکر شده است که فرمانده توپخانه خواست بر اساس آن، تمریناتی به صورت مداوم و مستمر با تکمیل راهنمایی و علامتگذاری مواضع مانوری به منظور اجتناب از دستپاچی در هنگام جابه جایی واحدها به مواضع مانوری انجام گیرد که پیگیری جابه جایی و سرعت گردش آنها در طی اجرای تمرینات، به ویژه در آموزش های شبانه به عهده قرارگاه های توپخانه لشکر می باشد و ضروری است در آموزش های شبانه تابلوهای راهنمایی ای، که شماره و مختصات موضع و نام یگان مربوطه روی آن نوشته شده

دستورالعمل توپخانه ذکر گردد و افراد را در این مورد به صورت مداوم آموزش داد؛ همچنین باید شاخص هایی که بر روی آن قوس های آتش تیبی که نیاز به آتش پشتیبانی کافی باشد، ثبت کرده، این شاخص ها را به وسیله پایه های بتونی که بتوان آنها را در صورت نیاز حرکت داد روی زمین قرار داد که بدین ترتیب می توان از دستپاچی ای که برای خدمه توپ در شب ایجاد می شود، جلوگیری کرد و به تلاش مطلوب دست یافت.

در اینجا جناب فرمانده سپاه در مورد اهمیت مطلب، نظر خود را ابراز کرد و گفت که: یک فرمانده توپخانه به دلیل توانائیش در تأمین بیشترین تلاش آتش (خواه از واحد زیر امر خود و یا از واحدهای توپخانه مجاور مستقر در جلو جبهه یگانی که خود مأمور پشتیبانی آن می باشد و همچنین در انتقال آتش به نقطه دیگر با همان حجم) بر سایر فرماندهان دیگر رسته ها برتری دارد.

جناب فرمانده توپخانه ضمن تأکید بر اهمیت طرح های آتش پدافندی و آتش پدافندی نزدیک افزود: ضروری است که دیدگاه ها با استفاده از اطلاعات از پیش استخراج شده بر روی اهداف، اجرای آتش کنند و به منظور جبران تأخیر آتش بر روی هدف های غیرثبتی می توان اهدافی را با استفاده از پلاتین برد، بعد از علامتگذاری خط نزدیک آتش و منطقه لجمن نیروهای خودی و محل استقرار گروهان ها و گردان ها بر روی آن محاسبه و ثبت کرد که بدین ترتیب افسری که این مأموریت را دارد، می تواند در اسرع وقت نقطه ای را در جایی مورد اصابت قرار دهد و این همان مطلبی است که جناب فرمانده سپاه در سخنانش در مورد تأخیر اجرای آتش درخواستی از سوی افسر دیده بان ابراز کرد.

در این رابطه آتشبارهای واحدهای توپخانه هر یک در محدوده برد خود با ملاحظه سرعت و دقت در جلوی جبهه کلیه تیپ ها اقدام به اجرای آتش تمرینی خواهند کرد. ضمناً کنترل دقت آن به عهده رده سپاه خواهد بود.

۲) نحوه درخواست آتش پدافندی

جناب فرمانده توپخانه اظهار کرد: طی بازدید از برخی دیدگاه ها مشاهده شده که سردیده بان به دستورات آتش توپخانه گردن نمی نهد و پایبند به اجرای آن دستورات

فعالی ابراز کرد و برای بهتر کردن آن، از فرماندهان توپخانه لشکرها خواست که در این مورد تجدیدنظر کنند. وی در این رابطه مثالی ذکر کرد و گفت: در توپخانه لشکر ۱۵ آتشبارهای سبک آن زیر امر تیپ‌های پیاده قرار داده شده بود که در این صورت فرمانده توپخانه را از انجام تمرینات فرماندهی و کنترل محروم می‌ساخت؛ ولی در توپخانه لشکر ۲۶ آتشبارهای سبک در کمک مستقیم اختصاص داده شده بود؛ به طوری که تمرینات فرماندهی و کنترل را از سوی فرمانده توپخانه لشکر به صورت کامل انجام می‌داد که این بهترین پشتیبانی آتش را در منطقه عملیاتی لشکر محقق می‌سازد.

۴) ردیابی و ضد آتشبار

تلاش ردیابی موجود در منطقه مسئولیت سپاه، چنانچه با مناطق مسئولیت سپاه‌های دیگر مقایسه شوند، ملاحظه می‌شود که بسیار خوب بوده و قادر است جبهه را علی‌رغم وسعت آن بپوشاند لیکن بهره‌داری خوب از ویژگی‌های این تلاش منوط به پیگیری روزانه هدف‌های ردیابی شده و آگاه شدن به زمان فعالیت هدف‌ها و اجرای آتش متمرکز می‌باشد. به‌ویژه در رابطه با خمپاره‌اندازها جهت وادار کردن آنها به دور شدن از محل‌های فعلی، زیرا آنها تأثیر زیادی بر نیروهای خودی دارند و برنامه ما در اجرای

باشد، بر سر هر موضع قرار داده شود. جناب فرمانده توپخانه تأکید کرد: واحد مأمور اجرای مانور به منظور تأمین پشتیبانی آتش برای نیروهای مستقر، دیدگاه‌های خود را به عقب نبرند؛ زیرا این دیدگاه‌ها می‌توانند از توپخانه‌های دیگر مستقر در منطقه عملیاتی برای آن نیروها درخواست آتش کنند. وی افزود که لازم است واحد اجراکننده مانور، بار مبنای خط اول را همراه خود داشته باشد و بقیه مهمات نیز از سوی افسران خدمات رزمی تکمیل شود. ایشان در مورد ضرورت تسریع در تکمیل مواضع توپخانه تقویتی به تعداد حداقل ۸ موضع برای هر توپخانه لشکری اشاره کرد و به توپخانه لشکری دستور داده شد که با در نظر گرفتن شرط تأمین بهترین پشتیبانی آتش، محل آن مواضع را پیش‌بینی و انتخاب کند و طبق اصول نقشه‌برداری فنی و مهندسی و مناسب با حجم نیروهای گسترش‌یافته در منطقه لشکر و واحدهای توپخانه‌ای که احتمال رسیدن آنها به منطقه می‌رود، احداث نماید. در این رابطه فرمانده توپخانه از جناب فرمانده سپاه در مورد اختصاص دادن تلاش مهندسی اضافی برای این منظور استمداد کرد که جناب فرمانده سپاه قول داد به لشکر دستور خواهد داد تا در این مورد با توپخانه همکاری به عمل آورند. جناب فرمانده توپخانه نظر خود را در مورد شیوه توزیع

(۵) مواضع تاکتیکی

جناب فرمانده توپخانه تأکید کرد که از مواضع تاکتیکی برای تمرینات تیراندازی روزانه استفاده شود و از مواضع اصلی، اجرای آتش نشود؛ به جز برای اجرای طرح آتش در وضعیت‌هایی که خواسته شود هدف را به وسیله حجم آتش بیشتر مورد اصابت قرار داد؛ لذا به جای اینکه تعداد توپ‌ها را افزایش دهیم، باید بر گلوله‌ها و نواخت تیر مواضع تاکتیکی افزود و هیچ مانعی ندارد که یک قبضه و یا بیشتر از مواضع اصلی به موضع تاکتیکی برای اجرای مأموریت محوله منتقل شده، بعد از اتمام مأموریت به موضع خود بازگردانده شود. وی همچنین افزود، مواضع تاکتیکی منحصر به یک موضع برای هر آتشبار نیست؛ بلکه باید ۳ تا ۵ موضع تاکتیکی برای هر آتشبار آماده کرد. ضمناً نحوه فعالیت در آنها باید چنین باشد که در زمان‌های متفاوت به کار گرفته شوند تا در صورتی که مورد ردیابی دشمن قرار گرفت، اقدام به تخلیه آنها کرد.

(۶) دیدگاه‌های عمق

جناب فرمانده توپخانه مشاهده کرد که کلیه دیدگاه‌های واحدهای توپخانه سپاه در یک خط (کرانه نزدیک) احداث شده و احتمال می‌رود خدای ناکرده هنگامی که دشمن جاپایی در کرانه نزدیک به دست آورد، آنها سقوط کنند. دیدگاه‌های فعلی به منظور تأمین پشتیبانی نیروهای خودی در شرایط عادی و مراقبت و جمع‌آوری اطلاعات احداث شده‌اند؛ ولی پشتیبانی نیروهای خودی در گرماگرم یک نبرد شدید را تأمین نمی‌کنند؛ بنابراین، باید دیدگاه‌هایی در عمق به میزان دو دیدگاه برای هر گردان (علاوه بر آن دیدگاه‌ها) احداث کرد و بهتر آن است که محل این دیدگاه‌ها در خط (ب) فاصله‌ای تقریباً ۵۰۰ متر از کرانه نزدیک انتخاب شود و کلیه مستلزمات فنی لازم برای افسران دیده‌بانی تعیین کرد تا هر چند مدت در آنها تمریناتی انجام دهند.

(۷) مشکلات فرماندهان توپخانه

جانشین فرمانده توپخانه صحرایی لشکر ۱۵ در مورد مشکلات، نکات زیر را بیان کرد:
موضوع کمبود افسران در قرارگاه توپخانه لشکر ۱۵ مطرح

آتش ضد آتشبار برای مقابله با خمپاره‌اندازها فعال است؛ یعنی می‌توانیم با هر خمپاره‌اندازی، که بیرون از شهر آبادان ردیابی می‌شود، با شدت هرچه بیشتر مقابله کنیم و علاوه بر آن، هدایت آتش را به سمت خمپاره‌اندازها در مدت‌های زمانی متفاوت هدایت نماییم. وی افزود که بهترین سلاح برای مقابله با خمپاره‌انداز خود خمپاره‌انداز می‌باشد.

چنانچه به دلایلی نمی‌توان از آن استفاده کرد، باید توپ‌های هویترز جایگزین آنها گردد. او ضمناً هشدار داد که با خمپاره‌اندازها به وسیله توپ‌های متوسط مقابله نشود؛ اما در مورد توپ‌های دشمن [ایرانی] برنامه اجرای آتش ضد آتشبار توپخانه سپاه نیمه فعال می‌باشد؛ یعنی فقط با توپ‌های ردیابی شده‌ای که بر نیروهای خودی تأثیر مستقیم دارد، مقابله می‌کند. برای اجرای بهترین طرح ضد آتشبار لازم است میان آتشبارها و واحدهای ردیاب و واحدهای مأمور اجرای ضد آتشبار هماهنگی باشد؛ ولی در صورت نداشتن چنین واحدهایی، می‌بایست رادارهای «سامبلین» و ایستگاه‌های رادیویی ریلی را به واحدهایی که می‌توانند به نحو مطلوب در صورت ردیابی هدف به طور شایسته بر روی آن آتش اجرا کند، مرتبط سازد و به دنبال آن به قرارگاه توپخانه لشکر گزارش دهد که با اجرای سریع ضد آتشباری می‌توانیم سلامتی نیروهای خودی را تأمین کنیم؛ لذا این امر مستلزم آن است که واحدهای توپخانه در مورد دشمن با کلیه روش‌های موجود جهت آشنایی به مقاصد آینده آن و برای نقش برآب ساختن طرح‌های عرضی، اطلاعاتی را جمع‌آوری کنند و از افسران توپخانه در کلیه رده‌ها خواسته شود آشنایی کافی به توپخانه دشمن مستقر در جلوی منطقه مسؤولیت خود داشته باشند که این امر از طریق بررسی قیف‌های انفجاری و تشخیص کالیبرها و ماسوره‌های ویژه که در توان واحدها می‌باشد، محقق می‌گردد و همچنین می‌توان حجم توپخانه را از گزارشات آتشبارهای ردیاب و گزارشات ارسالی لشکر و سپاه و گزارشات اطلاعاتی و عکس‌های هوایی و نیز مشاهدات روزانه افسران دیده‌بان تشخیص داد. در این باره در آینده دقت بیشتری خواهد شد.

۸) خاتمه

در پایان جلسه، جناب فرمانده توپخانه لشکر مجدداً تشکر خود را در مورد شرکت جناب فرمانده سپاه در این جلسه ابراز نمود و از سوی شرکت کنندگان قول داد که رهنمودهای گرانقدر ایشان را اجرا نمایند و از کلیه شرکت کنندگان خواست که تذکرات جناب فرمانده سپاه را راهنمای برنامه کار روزانه خود قرار دهند و جهت ادای وظایفشان در تأمین بهترین پشتیبانی آتش برای یگان‌های مقاوم سپاه آرزوی موفقیت کرد.

شد که جناب فرمانده سپاه در جواب اظهار داشت که به این مسأله آگاهی دارد و در صدد است که آن را با مدیریت در میان بگذارد. موضوع کمبود بعضی از تجهیزات فنی به ویژه بی سیم را مطرح کرد و جناب فرمانده سپاه اظهار داشت که این کمبود در کلیه یگان‌های ارتش به صورت یک نقص عمومی است و تلاش‌ها همچنان برای رفع این کمبود ادامه دارد. جناب فرمانده خواست که مقامات ذیربط را از این مورد مطلع سازد؛ همچنین دستور داد که کلیه خطوط ارتباطات بی سیمی به طور نوبتی و دقیقاً آزمایش شوند؛ زیرا اینها وسایلی هستند که در طول نبرد بر آنها تکیه می‌شود.

مشکل تعویض دستگاه‌ها؛ مانند خودروها و تجهیزات دیگری که در فعالیت‌های روزانه بر اثر آتش دشمن آسیب می‌بینند، بیان نمود و عدم تعویض سریع آنها را مطرح ساخت که فرمانده در پاسخ گفت: در این مورد از طریق اصولی، با مقامات ذیربط مکاتبه خواهد شد و سپاه مراتب پشتیبانی و تأیید خود را در این مورد اعلام خواهد داشت و اضافه کرد که همان طوری که فرمانده توپخانه گفتند، جهت رفع کمبود رسته‌های توپخانه صحرائی با مدیریت توپخانه مکاتبه شود.

جانشین فرمانده توپخانه صحرائی لشکر ۲۶ نیز نکات زیر را مطرح ساخت: در مورد مشکل خرابی مداوم توپ‌های گردان ۸۲ توپخانه و امکان تعویض آنها با توپ‌های دیگر صحبت شد که فرمانده توپخانه جواب داد: تیمی از مهندسان الکترومکانیک در حال آزمایش توپ‌ها می‌باشند که بر اساس گزارشات آنها با مراجع ذیربط مکاتبه خواهیم کرد. جناب فرمانده سپاه اظهار داشت: ضروری است که با فرمانده مهندسی الکترومکانیک سپاه ۷ جهت حل مشکل توپ‌ها تماس گرفته شود.

کمبود مهمات منور توپ‌های ۱۲۲ م. م. 130 D مطرح شد که جواب داده شد: این یک مشکل عمومی است و چه بسا با توپ‌های دیگر و خمپاره‌های موجود در نیروی پیاده بتوان این مأموریت را انجام داد.

اظهار شد که نمی‌توان در روی خمپاره‌های دشمن که در جلوی تیپ ۱۱۱ مستقر هستند، اجرای آتش کرد؛ مگر به وسیله توپ‌های ۱۳۰ م. م. در این رابطه فرمانده سپاه دستور اعزام توپ ۱۰۵ م. م. سیار را به جلوترین منطقه به منظور انجام این مأموریت داد.